

یاسای وهزارهتی شارهوانی و گهشت و گوزاری ههریمی کوردستانی عیراق

بهناری خوی بهخشندهو میهرهبان

بهناری گهلهوه

نهنجومهنی نیشتمانی کوردستانی عیراق

ژماره ی بریار: ٤٥

میژوی بریار: ١٩٩٢/١٢/٢٨

«بریار»

بهپیتی حوکمی برگهی (١) له مادهدی (٥٦) ی یاسای ژماره (١) ی سالی /١٩٩٢
ولهسه ر پیتشینازی وهزیری شارهوانی وگهشت وگوزارو بریار لهسهردانی نهنجومهنی
وهزیران، نهنجومهنی نیشتمانی کوردستانی عیراق له دانیشتنی رژی /١٢/١٩٩٢
دا بریاری دهرکردنی نه یاسایه ی دا.

یاسای ژماره (١٥) سالی ١٩٩٢ یاسای وهزارهتی شارهوانی وگهشت و گوزاری ههریمی کوردستانی عیراق

مادهدی یهکهم:

- مه بهست لهم وشانه ی خوارهوه بو خواستهکانی نه یاسایه ماناکانی ته نیشتیانه:
- ١- ههریم: ههریمی کوردستانی عیراق.
 - ٢- وهزارهت: وهزارهتی شارهوانی وگهشت وگوزاری ههریم.
 - ٣- وهزیر: وهزیری شارهوانی وگهشت وگوزاری ههریم.
 - ٤- بریکار: بریکاری وهزارهتی شارهوانی وگهشت وگوزاری ههریم.
 - ٥- نهنجومهن: نهنجومهنی راویژکاری وهزارهتی شارهوانی وگهشت وگوزاری ههریم.

مادهدی دوهم:

وهزارهت کوشش دهکا بو پیشککش کردنی خزمهتگوزاری ناوخویی وشارهوانی
وخزمهتگوزاری ئاووناوړوو فراوانکردنی بزوتنهوی گهشتوگوزار وپه رپیتدانی
له کوردستاندا له چوارچێوهی نهو نهخشاندا که بو نه ی مه بهسته داده نریت.

مادهدی سێ یه:

١- وهزیر سه روکی بالای وهزارهته و به رپرسیاره له رینوتینی کردنی له کارهکانیدا
ولهسه ره رشتی وچاودیریکردنی چالاکی یه کانیدا وله ویشه وه نهو رینمایی
وبریارو فرماتانه دهردهچن که په یوهندی یان به نه رکهکانی وهزارهت ودام
وده زگاکانی وگهشت کاروباره ئیداری ودارایی ریک وپیتی هونهری یه وه

له چوارچیتوی حوکمی یاساو پتړودا هه یه له بهرام بهر نه نجومه نی و دزیراند
به سیفه تی نه ندامتیکی هاو به شیتی بهر پر سیاره و بی هه یه هندئ له
دهسه لاته کانی خوی به بریکارو به رتوده بهری گشتی یه و هه رکه سی خوی په سندی
دهکا بسپیری.

۲- بریکار بهر پر سیاره له جیبه جی کردنی سیاسه تی و دزاردت و نه خشه بو کیشانی
هینده ی په یوه ندی به و تایه تکاری یانه وه هه بی که و دزیر پیتیانی دده سپیری.

مادده ی چوارم:

و دزاردت له م دام و ددزگیا نه پیکدی:

۱- مه لیه ندی و دزاردت که پیکدی له:

ا- نووسینگه ی و دزیر: مووچه خوړتیک به پله ی به رتوده بهر سه روکایه تیی دهکا که
دهبی له کارمه ندان و پسپوزان بی.

ب- نووسینگه ی بریکار: مووچه خوړتیک له کارمه ندان و پسپوزان سه روکایه تیی
دهکا.

ج- فرمانگه ی یاسایی که په یوه ندی راسته و خو له گه ل و دزیردا ده بی.

۲- به رتوده بهر تیتی یه گشتی یه کان: هه ریه کن له به رتوده بهر تیتی یه گشتی یه کان

مووچه خوړتیک به پله ی به رتوده بهر تیتی گشتی سه روکایه تیی دهکات که ده بی

باو درنامه یه کی سه ردتایی زانکوی هه بی وله بواری پسپوزیدا له کارمه ندان

ولیهاتووی بی چند به رتوده بهر تیتی و به شیکشیان پیوه دده به سترینه وه

که هه ریه کن له به رتوده بهر تیتی مووچه خوړتیک به پله ی به رتوده بهر سه روکایه تیی

دهکا که ده بی باو درنامه یه کی سه ردتایی زانکوی هه بی وله بواری پسپوزیدا

له کارمه ندان ولیهاتووان بی و هه ریه شیکش مووچه خوړتیک له کارمه ندان

و پسپوزان سه روکایه تیی دهکا.

ا- به رتوده بهر تیتی گشتی کاروباری به رتوده بردن و دارایی که نم به رتوده بهر تیتی
یانه ی پیوه دده به سترینه وه.

یه که م: به رتوده بهر تیتی کاروبارو به رتوده بردن و که سان.

دووه م: به رتوده بهر تیتی کاروباری دارایی و پیداجوونه وه.

ب- به رتوده بهر تیتی گشتی نه خشه دانان و به دوا داچوون که نم به رتوده بهر تیتی
و به شانه ی پیوه دده به سترینه وه.

یه که م: به رتوده بهر تیتی نه خشه دانان و لیکولینه وه.

دووه م: به رتوده بهر تیتی به دوا داچوون و بشکنین.

سی یه م: به رتوده بهر تیتی سه رزمیری و کومپیوتور.

چوارم: به رتوده بهر تیتی هیزی کارگه و په رپیدان.

پینجه م: به شی خرمه تگوزاری نه اندازیاری.

ج- به رتوده بهر تیتی گشتی شاره و انیه کان که نم به رتوده بهر تیتی و به شانه ی
پیوه دده به سترینه وه.

یه که م: به رتوده بهر تیتی مولک و زهوی وزار.

دوودم: بهریتوبه ریتیسی کاروباری هونه ری که نهم به شانهی پیئوه
دهبه سترینه وه.

ا- به شی لیکولینه وه وتوئینه وه.

ب- به شی سکیچ کیشانی

ج- به شی نه ندازیاری هاتووچو. چواردهم

د- به شی کارگه و ماشینه کان.

سئ یه م: بهریتوبه ریتیسی نه خشه دانان و به دوا داچوون.

چواردهم: به شی کاروباری بهریتوبه بردن و دارایی.

پینجهم: سهروکایه تیسی شاره وانی یه کانی مه لبه نده کانی پاریزگاکانی هه ریم و

بهریتوبه ریتیسی یه کانی شاره وانی یان.

د- بهریتوبه ریتیسی گشتیسی نه خشه دانانی ئاوه دانانی که نهم بهریتوبه ریتانه ی پیئوه

دهبه سترینه وه.

یه که م: بهریتوبه ریتیسی لیکولینه وه وتوئینه وه و سکیچ کیشان به راشکاو ی.

دوودم : بهریتوبه ریتیسی سکیچ کیشانی بنچینه یی و جودا کرده وه.

سئ یه م: بهریتوبه ریتیسی په ره پیدانی لادی.

چواردهم: بهریتوبه ریتیسی یه کانی نه خشه دانانی ئاوه دانانی له پاریزگاکانی

هه ریمدا.

ه- بهریتوبه ریتیسی گشتیسی ئاوو ئاوه رو که نهم بهریتوبه ریتیسی یانه ی پیئوه

دهبه سترینه وه:

یه که م: بهریتوبه ریتیسی ئیش پیکردن وچاک کرده وه.

دوودم : بهریتوبه ریتیسی گه نجینه کان.

سئ یه م: بهریتوبه ریتیسی کاروباری بهریتوبه بردن و دارایی.

چواردهم: بهریتوبه ریتیسی یه کانی ئاوو ئاوه رو له پاریزگاکانی هه ریمدا.

و- دهسته ی گشتیسی گه شت وگوزار که نهرک ودام ودهزگاکانی به پره ویتیکی تایه تی

ریتکده خری.

ز- یه که م: نه نجوومه نیکی راویژکاری به ناوی نه نجوومه نی راویژکاری و هزاردتی

شاره وانی وگه شت وگوزاره وه پیتکدی که وه زیر سهروکایه تیسی دهکا و نه مانه ش

نه ندامی ده بن:

۱- بریکاری و هزاردت.

۲- بهریتوبه ری گشتیسی نه خشه دانان و به دوا داچوون جیگری سهروک مقرر ی

نه نجوومه ن.

۳- بهریتوبه ری گشتیسی ئاوو ئاوه رو.

۴- سهروکی دهسته ی گشتیسی گه شت وگوزار.

۵- بهریتوبه ری گشتیسی شاره وانی یه کان.

۶- بهریتوبه ری گشتیسی نه خشه دانانی ئاوه دانانی.

۷- بهریتوبه ری گشتیسی بهریتوبه بردن و دارایی.

۸- راویژکاری یاسایی.

۹- سه‌رۆکه‌کانی شاره‌وانیی مه‌لبه‌نده‌کانی پارێزگا‌کانی هه‌رێم.

دووهم: ئه‌ركه‌كانی ئه‌نجومه‌ن:

۱- داره‌ستنی ئامانجه‌گه‌شتی یه‌كانی نه‌خشه‌ی وه‌زاره‌ت.

۲- لێكۆلینه‌وه‌ی ئه‌و نه‌خشه‌ سه‌رده‌تایی یانه‌ی له‌لایه‌ن به‌رتۆبه‌ره‌تیبه‌گه‌شتیی نه‌خشه‌دانانه‌وه‌ ئاماده‌كراوون و به‌دواداچوون له‌به‌ر رۆشایی ئه‌و نه‌خشانه‌ی له‌لایه‌ن دام و ده‌زگا‌كانی وه‌زاره‌ته‌وه‌ پێشكه‌ش كراوون و به‌رپار له‌سه‌ردانیان.

۳- به‌دوا داچوونی نه‌خشه‌ی وه‌زاره‌ت و چاودێری كردنی جێبه‌جێ كردنی.

۴- پێشنیاز كردنی سیاسه‌تی دارایی و ئابووری وه‌زاره‌ت.

۵- لێكۆلینه‌وه‌ی ئه‌و پرۆژهی یاسا و په‌یره‌وو رێنمایی یانه‌ی په‌یوه‌ندی یان به‌كار و ئامانجه‌كانی وه‌زاره‌ته‌وه‌ هه‌یه‌ و هه‌ر تێبێنی و ئامۆژگاری یه‌كێش كه‌ په‌سندیان ده‌كا.

۶- لێكۆلینه‌وه‌ی ئه‌و راپۆرته‌ ده‌وری یه‌گه‌شتی یه‌ی وه‌زاره‌ت كه‌ له‌لایه‌ن به‌رتۆبه‌ره‌تیبه‌گه‌شتیی نه‌خشه‌دانان و به‌دواداچووندا ئاماده‌ ده‌كری و لێكۆلینه‌وه‌ی ئه‌و كوۆسپانه‌ی دێنه‌ زێگای و پێشنیاز كردنی چاره‌سه‌ری عه‌مه‌لی بۆیان.

سێ یه‌م: ئه‌نجومه‌ن له‌سه‌رداوا‌ی وه‌زیر كوۆده‌بێته‌وه‌ (نصاب) ی كوۆنه‌وه‌ش به‌ ئاماده‌بوونی سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌ن و دوو له‌ سێ به‌شی ژماره‌ی ئه‌ندامانی:

ماده‌ی پێنجه‌م:

آ- ئه‌رك و تاییه‌تکاری یه‌كانی دام و ده‌زگا‌كانی وه‌زاره‌ت به‌ په‌یره‌ویك دیاری ده‌كری

ب- وه‌زیر بۆ هه‌یه‌ به‌رتۆبه‌ره‌تی و به‌ش و لقی نوێ به‌پێی پێویست پێكێتی یا بیانخاته‌ پال یه‌كتر.

ج- وه‌زیر بۆ هه‌یه‌ به‌پێی پێویست لیژنه‌ی هه‌میشه‌یی یا کاتی پێكێتی.

ماده‌ی شه‌شه‌م:

وه‌زیر بۆ هه‌یه‌ رێنمایی پێویست بۆ ئاسانکردنی جێ به‌جێ كردنی ئه‌م یاسایه‌ ده‌ركا.

ماده‌ی هه‌وته‌م:

كار به‌ هیچ ده‌قیك ناکری كه‌ له‌گه‌ڵ حوكمه‌کانی ئه‌م یاسایه‌ دا ناکۆک بێ.

ماده‌ی هه‌شته‌م:

ده‌بێ وه‌زیره‌ په‌یوه‌ندی‌داره‌کان حوكمه‌کانی ئه‌م یاسایه‌ جی به‌جێ بکه‌ن.

ماده‌ی نۆیه‌م:

ئه‌م یاسایه‌ له‌ رۆژی بلاوکردنه‌وه‌یه‌وه‌ له‌ رۆژنامه‌ی ره‌سمیدا کاری پێده‌کری.

مه‌ژاد احمد عزیز ناغا

و. سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی نیشتمانی کوردستانی عێراق